

1. ÜNİTE

MELEK VE AHİRET İNANCI

Ünitemize Hazırlanalım

1. Melekler hakkında bildiklerinizi defterinize yazınız.
2. Meleklerle iman eden bir kişinin hayatında neden olumlu değişiklikler olması beklenir? Görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Kıyamet, mahşer ve mizan kavramlarının anlamlarını sözlüklerden bularak defterinize yazınız.
4. Ahirete iman etmek, insanların dünyadaki hayatını nasıl etkiler? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
5. Yeniden dirileceğine inanan bir insanla inanmayan bir insanın hayata bakışlarını karşılaştırınız.

Kavramlar : Âlem, gayb, melek, cin, şeytan, ahiret

1. Görülen ve Görülemeyen Varlıklar

Size göre geceleri gördüğümüz yıldızlar gündüz vakti neden görünmez?

Çevremize şöyle bir göz gezdirdiğimizde ne kadar zengin bir varlık aleminde yaşadığımızın farkına varırız. Bu varlıklardan bazılarını doğrudan görür ve duyu organlarımızla algılarız. Fakat bazı varlıkları görebilmek için özel olarak tasarlanmış araçlara ihtiyaç duyarız. Dağları, ağaçları, çiçekleri, bazı hayvanları bakar bakmaz görürüz. Çok hızlı hareket eden ve tedbirli davranan, kendini kamufle eden hayvanları görmek epey zordur. Kendini toprak altına gizlemiş küçük hayvanları, hücreleri, atomları ve kızılötesi ışınları doğrudan göremeyiz.

Dünyadan milyonlarca kilometre uzaklıkta bulunan gezegenleri ve yıldızları da çıplak gözle görmemiz mümkün değildir. Demek ki hem çok küçük varlıkları hem de çok büyük olduğu halde uzayın derinliklerinde yer alan varlıkları göremeyiz. Bazı sesleri kulaklarımız duymasına rağmen bazılarını algılamak birtakım aletler sayesinde gerçekleşir. Diğer bazı sesleri duymamız ise mümkün değildir. Öyleyse insandaki bütün duyu organlarının sınırlı bir kapasitesi vardır.

Varlıklar âlemini üç grupta inceleyebiliriz:

- Duyu organlarımızla algılayabildiğimiz varlıklar.(Ağaç, kitap, insan vb.)
- Özel aletlerle algılayabildiğimiz varlıklar.(Teleskopla görülebilen gök cisimleri ve mikroskopla görülebilen mikro organizmalar vb.)
- Ancak Allah'ın (c.c.)* haber vermesi sonucu bildiğimiz ruhani varlıklar. (Melek, cin, şeytan, ahiret vb.)

Görülmeyen ruhanî varlıklar üç grupta ele alınabilir. Bunlar; melek, cin ve şeytandır. **Melek**; Yüce Allah'ın nurdan yaratıp çeşitli işlerde görevlendirdiği, gözle görülmeyen varlıklara verilen isimdir.¹ **Cin**; Yüce Allah'ın ateşten yarattığı, akıl ve irade sahibi olup gözle görülmeyen varlıklara denir.² **Şeytan** ise ateşten yaratılan ve Yüce Allah'ın emrine karşı geldiği için ilahi rahmetten kovulan asi ve kibirli varlığa verilen isimdir. Bu isim aynı zamanda cinlerin inkârcıları için de kullanılır.³

* Celle celâluhû: Yüceler yücesi.

1 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 306.

2 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 67.

3 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 449.

Görsel 2. Bazı varlıkları ancak özel aygıtlarla algılayabiliriz.

2. Melekler ve Özellikleri

Şimdiye kadar en çok duyduğunuz melek ismi hangisidir?

Allah'ın (c.c.) haber verdiği varlıklardan olan melekler duyu organlarıyla algılanamazlar. Ancak Müslümanlar onların varlığını kabul eder. Çünkü bu nuranî ve ruhanî varlıklara inanmak imanın altı şartından biridir. Kur'an-ı Kerim'deki pek çok ayette meleklerin varlığından ve özelliklerinden bahsedilir.⁴ Ayrıca onların varlıklarına iman edilmesi gerektiği de şöyle bildirilir: **"Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (iman ettiler). Her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler ve şöyle dediler: 'Onun peygamberlerinden hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz.' Şöyle de dediler: 'İşittik ve itaat ettik. Ey Rab-bimiz! Senden affını dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.'"**⁵

Allah (c.c.), gözlerimizi melekleri görecek yetenekte yaratmamış fakat onlara iman edilmesini emretmiştir. Sayısını yalnız Allah'ın (c.c.) bildiği meleklerin bazılarının isim ve görevleri Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde geçmektedir. Bunların en çok bilineni dört büyük melektir. Dört büyük melek ve görevleri şöyledir:

C	Cebrail: Allah (c.c.) tarafından vahiy getirmekle görevlidir. (bk. Nahl suresi, 102. ayet.)
A	Azrail: Canlıların ruhunu almakla görevli melektir. (bk. Secde suresi, 11. ayet.)
M	Mikail: Tabiat olaylarını ve rızıkları yönetmekle görevlidir. (bk. İbn Ebu Şeybe, Musannef, Zühd, 47.)
i	İsrafil: Sûra üflemekle görevlidir. (bk. Müslim, Salâtu'l Müsafirin, 200.)

Dört büyük meleğin dışındaki bazı melekler ve görevleri:

- **Kiramen Kâtibin:** İnsanın sağında ve solunda bulunan meleklerdir.⁶ Sağdaki melek, iyi davranışları, soldaki melek ise kötü davranışları kaydetmekle görevlidir.
- **Münker Nekir:** Öldükten sonra kabirde insanları sorgulamakla görevli meleklerdir.⁷

4 bk. Ra'd suresi, 11. ayet; A'râf suresi, 206. ayet; Nahl suresi, 49. ayet.

5 Bakara suresi, 285. ayet.

6 6 bk. Kâf suresi, 17-18. ayetler.

7 bk. Tirmizî, Cenaiz, 70.

Bazı melekler de insanın kalbine doğruyu ve gerçeği ilham etmekle görevlidirler.⁸ Hz. Muhammed (s.a.v.) her gün sabah ve ikinci namazlarında müminlerle birlikte olan meleklerin varlığını haber vermektedir.⁹ İlim ve zikir meclislerini arayıp bulmakla görevli melekler vardır.¹⁰ Bazı melekler ise namaz kılanlarla birlikte Fâtiha suresi sonunda “amin” derler.¹¹ Müminlere, özellikle de âlim olan müminlere rahmet okumakla görevli meleklerin varlığı da bildirilmektedir.¹² Ayrıca Kur’an-ı Kerim savaşlarda sabreden ve Allah’tan (c.c.) korkan müminlere meleklerin yardım ettiğini haber vermektedir.¹³

Allah’ın (c.c.) emrinden dışarı çıkmayan ve günah işlemeyen melekler daima Allah’a (c.c.) itaat ederler. Bu konuyla ilgili olarak Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyrulur: “... **Allah’ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve kendilerine emredileni yerine getiren melekler vardır.**”¹⁴ Bu özellikleri nedeniyle melekler insanlar için günahsızlığın sembolü olmuştur. Müslümanlar da meleklerle özenerek mümkün olduğu kadar günahattan uzak durmaya gayret ederler. Bunu başarabilen insanlara “melek gibi insan” denildiğini duyarız. Melekleri iyiliğin, temizliğin ve güzelliğin sembolü olarak kabul eden toplumlarda hayır, sevgi ve iyilik yaygınlaşır.

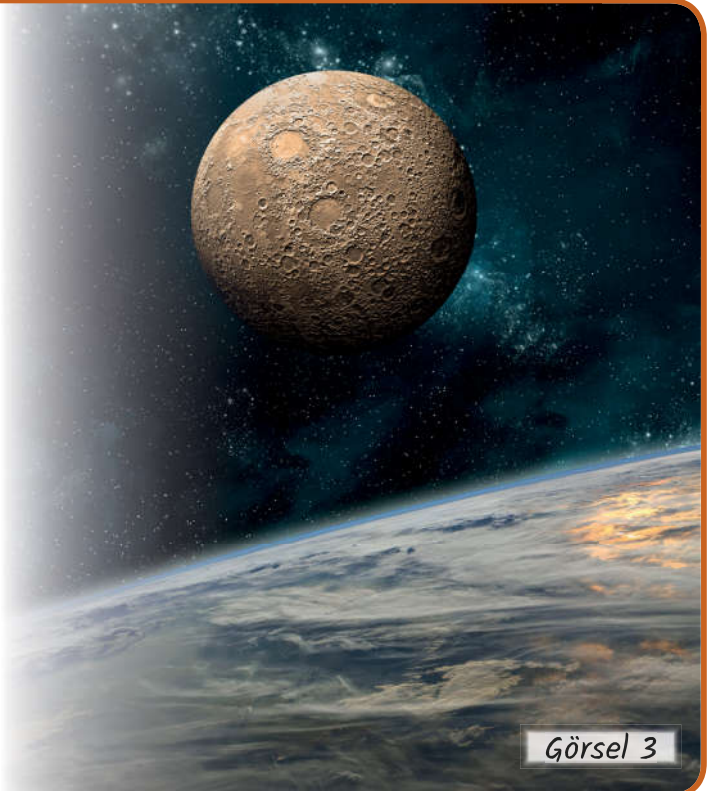
BİLGİ KUTUSU

Âlem: Yüce Allah’ın yarattığı, duyu ya da akıl yoluyla kavranabilen varlıkların tamamını ifade eden bir kavramdır.

(bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 5.)

Ahiret: Dünya hayatından sonra başlayacak olan ebedi hayata denir.

(bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 11.)

Görsel 3

8 bk.Tirmizî, Tefsir, 3.

9 bk. Müslim, Mesâcid, 37.

10 bk. Müslim, Zikr, 8.

11 bk. Müslim, Namaz, 74.

12 bk. Tirmizî, İlim, 19.

13 bk. Â-i İmrân suresi, 124-125. ayetler.

14 Tahrîm suresi, 6. ayet.

BİLGİ KUTUSU*Kur'an ve Hadislere Göre Meleklerin Özellikleri*

- ✓ *Yeme, içme, uyuma, evlenme gibi ihtiyaçları yoktur.*

(bk. Hûd suresi, 69-70. ayetler.)

- ✓ *Erkeklik ve dişilik özellikleri yoktur.*

(bk. İsrâ suresi, 40 .ayet.)

- ✓ *Kötülüğe meyilleri ve iradeleri yoktur. Sadece Allah'ın (c.c.) emirlerini yerine getirirler.*

(bk. Tahrîm suresi, 6. ayet.)

- ✓ *Sürekli olarak Allah'a (c.c.) itaat ve ibadet halindedirler.*

(bk. Nahl suresi, 49-50. ayetler.)

- ✓ *İkişer, üçer, dörder kanatları vardır.*

(bk. Fâtır suresi, 1. ayet.)

- ✓ *Melekler nurdan yaratılmışlardır.*

(bk. Müslim, Zühd, 60.)

- ✓ *Onlar duyu organlarıyla algılanamazlar. Ancak Allah'ın (c.c.) istediği çeşitli şekillerde görünebilirler.*

(bk. Müslim, İman, 1.)

BİLGİ KUTUSU

Gayb: 1. Göz önünde olmayan, gözle görülmeyen, gizli olan, hazırda olmayan. 2. Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. 3. Henüz içinde yaşanılmayan gelecek zaman ve gelecek zaman içerisinde meydana gelecek olaylar. 4. Öldükten sonra dirilme, cennet, cehennem, hesap günü gibi insanın duyu organları ve akıllarıyla haklarında bilgi edinemeyecekleri âlem.

(MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 141.)

Kur'an-ı Kerim'de Allah (c.c.), kendisine inanan ve güzel davranışlar içinde olanları meleklerin de seveceğini ve inananlara meleklerin şöyle sesleneceklerini bildirir: **"Biz dünya hayatında da ahirette de sizin dostunuzuz..."**¹⁵ Buna inanan Müslümanlar da yaptıkları her iyi davranışla meleklerin sevgisini kazandıklarını bilirler. Ayrıca kendileri için meleklerin Allah'a (c.c.) dua ettiklerinin farkında olarak iyiliklerini arttırmaya gayret ederler.

Meleklerle iman eden kimse Allah'ın (c.c.) yarattığı varlıkların sadece duyular alemindekilerle sınırlı olmadığını bilir. O'nun yüceliğini ve büyüklüğünü hakkıyla kavramanın mümkün olmadığını fark ederek acziyetini idrak eder. Kendisini görüp gözeten, nice tehlikelerden ve kötülüklerden koruyan Allah'tan (c.c.) ve O'nun görevlendirdiği meleklerden haberdar olur. Böylece hem kendini güvende hisseder hem de davranışlarına çekidüzen verir. Nefsindeki zaafı ve kötü duyguları harekete geçiren şeytanın vesveselerine karşı çaresiz ve yalnız olmadığını, meleklerin her an onu doğruya yönlendirmeye çalıştıklarını bilir. Hz. Peygamber bir hadisinde şöyle buyurarak melek ve şeytanın insanı etkilemeye yönelik mücadelesine dikkat çekmiştir: *"Şeytan da melek de insanoğluna sokularak onun kalbine birtakım şeyler atarlar. Şeytanın işi kötülüğe çağırmak, sonu fena ve zararlı olan şeylere teşvik etmek ve hakkı yalanlamak, haktan uzaklaştırmaktır. Meleğin işi hayra, iyiliğe çağırmak ve kötülükten uzaklaştırmaktır."*¹⁶

Yüce Allah'a ve meleklerine iman eden insanlar her an izlendiklerini bilirler ve yalnız olsalar bile günah işlememeye gayret ederler. İşledikleri hayırlı, güzel işlerin ve kötü davranışların melekler tarafından amel defterine kaydedildiğini bildiklerinden yaşantılarını güzelleştirmeye özen gösterirler. İçlerine doğan güzel duygu ve düşüncelerin melekler tarafından fısıldandığını hissederler.¹⁷

Meleklerle birlikte cinlerin varlığı ve bazı özellikleri Kur'an-ı Kerim'de ve hadislerde açıklanır. Kur'an'daki surelerden birinin adı Cin suresidir. Cinler hakkında doğru bilgi edinmek ve yanlış inanışlara kapılmamak için Kur'an'ın ayetlerine ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hadislerine başvurulması gerekir.

¹⁵ Fussilet suresi, 31. ayet.

¹⁶ Tirmizî, Tefsir, 3.

¹⁷ bk. Özervarlı, M. Sait, "Melek", TDV İslam Ansiklopedisi, C 29, s. 40-42.

BİLGİ KUTUSU*Kur'an ve Hadislere Göre Cinlerin Özellikleri*

- ✓ *Cinler bilinçli ve irade sahibi varlıklardır.*

(bk. En'âm suresi, 130. ayet.)

- ✓ *Onların yaratılış amacı da tıpkı insanlar gibi Allah'a (c.c.) kulluk etmektir.*

(bk. Zâriyât suresi, 56. ayet.)

- ✓ *Cinlerin de inananları ve inkâr edenleri vardır.*

(bk. Cin suresi, 14. ayet; En'âm suresi, 130. ayet.)

- ✓ *Ateşten yaratılmışlardır.*

(bk. Hicr suresi, 27. ayet; Rahmân suresi, 15. ayet.)

- ✓ *Geleceği ve gaybı bilemezler.*

(bk. Sebe suresi, 14. ayet.)

- ✓ *Hz. Peygamberden Kur'an dinleyerek ona iman edenleri vardır.*

(bk. Cin suresi, 1-2. ayetler.)

Cin ve şeytan konusunda bazı batıl inançlar söz konusudur. Dinde olmadığı halde bilgisizlik sebebiyle dinden zannedilen bu inanç ve uygulamaların başlıcaları ruh çağırma, falcılık, sihir ve büyüdür.

Toplanıp ruh çağırın bazı insanlar ruhların geldiğini iddia ederler. Yüce Allah (c.c.), Kur'an'da insanın ruhla ilgili pek az bilgiye sahip olduğunu haber vermektedir.¹⁸ İslam inancına göre ölen bir insanın ruhunun tekrar dünyaya dönmesi veya dünyadaki insanlarla iletişim kurması mümkün değildir.¹⁹ Ruhun dünyaya geri gelmesi mümkün olmadığına göre ruh çağırmak da boş ve batıl bir iştir. Bu yüzden bu yolla elde edildiği iddia edilen bilgilere inanmamak gerekir.

18 İsrâ suresi, 85. ayet.

19 Mü'minûn suresi, 99-100. ayetler.

İnsanların geleceği bilme arzusunu fırsat bilerek çeşitli fallarla gelecekte haber verebildiklerini iddia eden kişiler de vardır. Bu kişilere inanmamak gerekir. Çünkü Allah (c.c.), Kur'an'da geleceği kendisinden başka kimsenin bilemeyeceğini şu ayette açıkça ifade etmektedir: **“De ki: Göklerde ve yerde gaybı Allah'tan başka bilen yoktur...”**²⁰ İslam inancına göre fal bakmak, baktırmak ve bu fallar sonunda gelecekle ilgili haber alınabileceğine inanmak kabul edilemez.

Batıl inanışlardan biri de sihir ve büyüdür. Sihir ve büyü, bazı yollarla doğaüstü güçleri kullanarak normalde olmayacak şeyleri gerçekleştirmeye çalışmaktır. İslam dinine göre sihir ve büyüyle uğraşmak kesin olarak yasaklanmıştır.²¹

Yüce Allah, Kur'an'da büyücülerin insanlara verebileceği zarardan kendisine sığınılmasını ve bu büyük günaha yaklaşılmamasını şu şekilde istemektedir: **“De ki: ‘Yaratıldığı şeylerin şerrinden..., düğümlere üfürüp büyü yapan üfürükçülerin şerrinden ve kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden sabahın Rabbine sığınırım.’”**²²

İnsanlar arasında şeytanla ilgili bazı yanlış inanışlar da vardır. Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetinde şeytan hakkında bilgi vermekte ve insanları şeytana uymalarını konusunda uyarmaktadır. Bir ayette şöyle buyrulur: **“Ey iman edenler! Şeytanın adımlarını takip etmeyin. Kim şeytanın adımlarını takip ederse, muhakkak ki o, edepsizliği (yüzkızartıcı suçları) ve kötülüğü emreder...”**²³ Cinlerle aynı maddeden yaratılan ve Allah'a (c.c.) isyan eden ilk varlık şeytandır.²⁴ Allah'ın (c.c.) huzurundan kovulan şeytanın amacı insanları O'nun dininden ve iyiliklerden uzaklaştırmaktır.²⁵ Şeytanın, iman edenler ve Allah'a (c.c.) tevekkül edenler üzerinde bir hakimiyeti yoktur. O ancak Allah'a (c.c.) ortak koşanlar ve kendisini arkadaş edinenler üzerinde hakimiyet kurabilir.²⁶ Şeytana uyan şeytanlaşır. Bu yüzden insanlar kendilerine kötü şeyler fısıldayan şeytanlardan Allah'a (c.c.) sığınmalıdır.²⁷

Toplumda fal, ruh çağırma, sihir ve büyüden başka batıl inanışlara rastlamak da mümkündür.

Batıl inançların kişisel ve toplumsal birçok zararı vardır. Batıl inanışlar kişinin sağlıklı bir inanca kavuşmasına engel olduğu gibi Allah'ın (c.c.) koyduğu kurallardan ve adaletten sapmaya da sebep olur. Bu nedenle İslam ve inanç esasları, temel kaynakları olan Kur'an ve sahih hadislerden öğrenilmeli, güvenilir olmayan kişilerin söylediklerine itibar edilmemelidir.

20 Neml suresi, 65. ayet.

21 bk. Nesaî, Muhârebe, 19.

22 Felak suresi, 1-5. ayetler.

23 Nûr suresi, 21. ayet.

24 bk. A'râf suresi, 12. ayet.

25 bk. Sâd suresi, 82-83. ayetler.

26 bk. Nahl suresi, 99-100. ayetler.

27 bk. Mücâdele suresi, 19. ayet; A'râf suresi, 200. ayet.

3. Dünya ve Ahiret Hayatı

Ölüm bir son olsaydı dünya hayatınız anlamlı olur muydu?

Her insana ve bütün varlığa biçilen bir ömür vardır. Ömür gelip geçicidir, başlangıcı ve sonu vardır. Hiç kimse ve hiçbir şey bu dünyada kalıcı değildir. Bu ilahi kanun, tüm varlıklar için geçerlidir. Yüce Allah, kitabında, bütün varlıklar için belirlediği bu geçici süreye şöyle işaret eder: **“Onlar, kendi nefislerinin yaratılış incelikleri hakkında hiç düşünmediler mi? Hem Allah, gökler ile yeri ve ikisi arasındakileri ancak hak ve hikmete uygun olarak ve belirli bir süre için yaratmıştır...”**²⁸

Aslında her insan bu dünyada belirli bir süre yaşayacağını ve ölümlü olduğunu bilir. Fakat insanların büyük bir kısmı, bu gerçeği unutmak ister. Allah’a (c.c.) ve ahiret gününe iman edenler ise kendilerini yaratanın, yaşatanın ve öldürecek olanın Allah (c.c.) olduğunu bildiklerinden ölümü de hayat gibi gerçek ve doğal kabul ederler. Müslümanların inandığı bu hakikati Yüce Allah **“... Canı veren de alan da Allah’tır...”**²⁹ ayetiyle açıklar. İnsanın bir yaratılış amacı vardır. Bu amaç Allah (c.c.) için yaşamak ve O’na kulluk etmektir. Allah (c.c.), insanların yaratılış amacını **“Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.”**³⁰ ayetiyle açıklamıştır.

Görsel 4

28 Rûm suresi, 8. ayet.

29 Âl-i İmrân suresi, 156. ayet.

30 Zâriyât suresi, 56. ayet.

Dünya her zaman güllük gülistanlık bir yer değildir. Dünyada refah, bolluk ve sevincin yanında zorluk ve sıkıntılar da vardır. Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'de bu durumu şöyle haber verir: **"Şüphesiz güçle beraber bir kolaylık vardır."**³¹ Bu durum ilk insan Hz. Adem'den (a.s.)* beri böyledir. Dünya bir imtihan yeridir. Allah (c.c.) insanı neden sınadığını şöyle açıklar: **"O ki, hanginizin daha güzel davranacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratmıştır. O, mutlak galiptir, çok bağışlayıcıdır."**³²

İnsan dünyada bir yolcu gibidir. Ne kadar uzun yaşarsa yaşasın insan bu dünyadan göçüp gider. Hz. Peygamber insanın bu durumuna kendisini örnek vererek şöyle dikkat çeker: *"Benim dünya ile ne işim olur ki! Ben, dünyada bir ağacın altında gölgelendikten sonra yola koyulup orayı terk eden bir yolcu gibiyim."*³³

Yüce Allah, yalan dolan ve kötü işlere bulaşmadan, haksızlık yapmadan hayatın devam ettirilmesini istemektedir. O'nun buyurduğu şekilde çalışıp üreten, başarılı olan Müslümanlar hem kendileri için hem de diğer insanlar için faydalı işler yapmış olurlar. Bu tarz bir gayret ve çalışma içinde olanlar sevap da kazanırlar. Müslüman daima hayırlı ve güzel işler yapmalı ve Allah'tan (c.c.) dünya ve ahireti için iyilik istemelidir. Bunu Yüce Allah kitabında: **"...Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!"**³⁴ buyurarak insanlara bildirmiştir.

Allah'ın (c.c.) insan fitratına yerleştirdiği güzel duygular ahiretin varlığına işaret eder. Bu duygulardan birisi adalet duygusudur. Hiçbir insan dünyadaki kötülüklerin ve zulümlerin karşılıksız kalmasını istemez. İnsan yapılan bir haksızlığa şahit olduğunda bundan rahatsızlık duyup o yanlış durumu düzeltmek ister. Çünkü Allah (c.c.), insanın kalbine adalet ve hakkaniyet duygusu yerleştirmiştir. Fakat iyilerin her zaman dünyadaki kötülükleri ve adaletsizlikleri düzeltme imkânları olmayabilir. Öyleyse Allah (c.c.) bu adalet duygusunu insanın içine boşu boşuna yerleştirmemiştir. Çünkü Allah (c.c.) boş ve anlamsız iş yapmaz.

İnsandaki sorumluluk duygusu da ahiretin varlığına bir işarettir. Yüce Allah (c.c.) insanı iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilen bir varlık olarak yaratmıştır. İnsan seçip yaptığı şeylerden sorumlu olur. Bu sorumluluk, hesap vereceği anlamına gelir. Bu da öldükten sonraki hayatı yani ahireti gerekli kılar. Bir ayette şöyle buyrulur: **"Göğü, yeri ve ikisi arasındaki şeyleri boş yere yaratmadık. Bu, inkâr edenlerin zannıdır. Vay o inkâr edenlerin ateşteki haline! Yoksa biz, iman edip de iyi işler yapanları, yeryüzünde bozgunculuk yapanlar gibi mi tutacağız? Veya Allah'tan korkanları yoldan çıkanlar gibi mi sayacağız."**³⁵

31 İnşirâh suresi, 5. ayet.

* Aleyhisselam: Allah'ın (c.c.) selamı onun üzerine olsun.

32 bk. Mülk suresi, 2. ayet.

33 Tirmizî, Zühd, 44.

34 Bakara suresi, 201. ayet.

35 Sâd suresi, 27-28. ayetler.

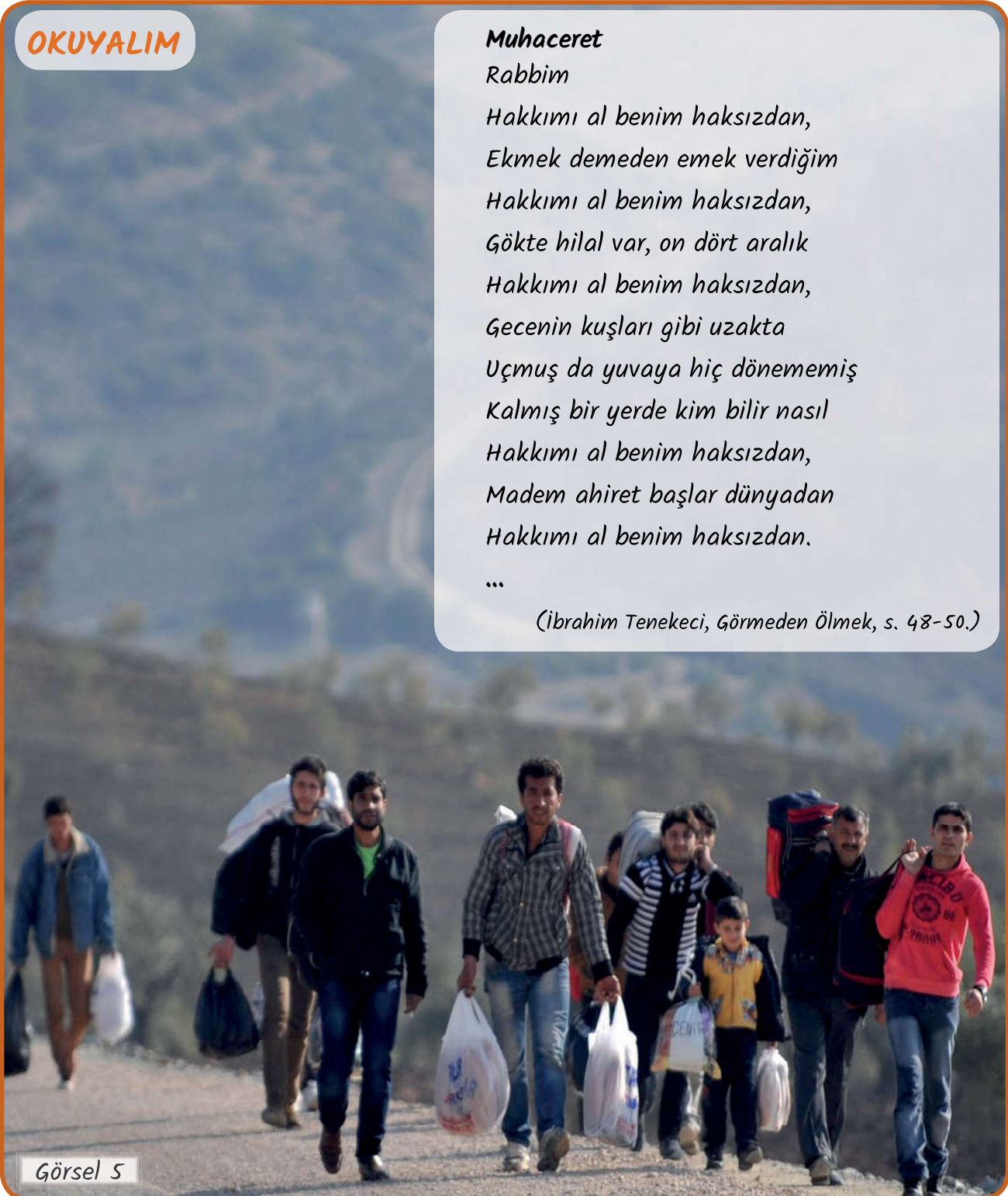
İnsanın içinde çok güçlü bir sonsuzluk duygusu, yok olmama arzusu vardır. Sevdiklerinden ayrılmak istemez. Kısa ayrılıklar bile insanı üzerken ebedi bir ayrılık düşüncesi onun için çok daha can yakıcıdır. Allah (c.c.), insanın içine sevdiklerinden ayrılmama ve ebedi yaşama arzusunu yerleştirmiştir. Bu güçlü duygular ahiretin varlığını gerekli kılar.³⁶

OKUYALIM

Muhaceret*Rabbim*

*Hakkımı al benim haksızdan,
Ekmek demeden emek verdiğim
Hakkımı al benim haksızdan,
Gökte hilal var, on dört aralık
Hakkımı al benim haksızdan,
Gecenin kuşları gibi uzakta
Uçmuş da yuvaya hiç dönememiş
Kalmış bir yerde kim bilir nasıl
Hakkımı al benim haksızdan,
Madem ahiret başlar dünyadan
Hakkımı al benim haksızdan.*

...

(İbrahim Tenekeci, Görmeden Ölmek, s. 48-50.)

Görsel 5

36 bk. Topaloğlu, Bekir, "Ahiret", TDV İslam Ansiklopedisi, C 1, s. 543-548.

İnsan, kendisinin bu dünyada ne işi olduğunu, niçin yaratıldığını düşünüp anlamaya çalışır. Çünkü insanın bir yaratılış amacı vardır. İnsanın gerçeği arayış ve ona kavuşma isteği, onun başı boş ve amaçsız yaratılmadığını gösterir. Allah (c.c.) insanı kendisine iman edip hoşnutluğunu kazanması ve ahiret gününe hazırlık yapması için yaratmıştır. Bu konuyla ilgili bir ayette şöyle buyrulur: **“Sizi boşuna yarattığımızı ve bize tekrar döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?”**³⁷

Müslümanlar öldükten sonra Allah'ın (c.c.) huzuruna çıkacağına inanır. Allah (c.c.) bu dünyada herkesi görüp gözetmektedir. Yaşarken bunun bilincinde olup O'nun istediği gibi bir hayat sürmek gerekir. Allah'ın (c.c.) istediği gibi yaşayanların rızıklandırılacağı Kur'an'da şöyle haber verilmektedir: **“İnkâr edenlere dünya hayatı süslü gösterildi. Onlar iman edenlerle alay etmektedirler. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar ise, kıyamet günü bunların üstündedir. Allah, dilediğine hesapsız rızık verir.”**³⁸

Tarih boyunca Allah'ın (c.c.) gönderdiği peygamberler, insanlara ahiret için hazırlık yapmalarını öğütlemişlerdir. Hz. Peygamber de insanları Allah'ın (c.c.) ayetleriyle uyarılmış ve kıyametin yakın olduğunu haber vermiştir. Kimsenin kimseye yardım edemeyeceği bir gün için hazırlık yapılmasının önemine dikkat çekmiştir.³⁹ Allah'a (c.c.) ve ahiret gününe iman etmeyenler, ölümlerinde birlikte hayatın biteceğini ve insanın yok olacağını zannederler. Tarih boyunca inkarcılar şu soruyu sormuşlardır: **“Çürümüş kemiklerimiz nasıl ve kim tarafından diriltilecek?”** Bu şekilde soru sorup ahireti inkâr edenlere Allah (c.c.) şöyle cevap verir: **“Kendi yaratılışını unutarak bize karşı misal getirmeye kalkışıyor ve: “Şu çürümüş kemikleri kim diriltecek?” diyor. De ki: Onları ilk defa yaratan diriltecektir. O, her türlü yaratmayı bilendir.”**⁴⁰

Ahiret mutluluğu için bu dünyada iyi ve güzel davranışlarda bulunmak gerekir. Müslümanlar, bu dünya hayatının geçici olduğunu ve bir gün mutlaka öleceklerini bilirler. Resulullah (s.a.v.), hayatın geçiciliğini şöyle haber vermiştir: **“Dünyada (kimsesiz) bir garip gibi yahut bir yolcu gibi ol!”**⁴¹ Yüce Allah, **“Dünya hayatı ancak bir oyun ve oyalanmadır. Elbette ki ahiret yurdu Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için daha hayırlıdır. Hâlâ akıllanmayacak mısınız?”**⁴² buyurarak dünya ve ahiret hayatını karşılaştırır. İnsan her şeyini borçlu olduğu Rabbini dinleyip O'nun (c.c.) istediği şekilde yaşadığında kazananlardan olur. Hz. Muhammed (s.a.v.), akıllı Müslümanı ahirete hazırlık yapan kişi olarak şu şekilde tarif eder: **“Akıllı kişi kendisini hesaba çeken ve ölümden sonrası için çalışandır. Aciz kişi ise arzularına uyup bir de Allah'tan (bağışlanma) umandır.”**⁴³

37 Mü'minûn suresi, 115. ayet.

38 Bakara suresi, 212. ayet.

39 bk. İbn Mâce, Zühd, 19 ve 31; Müslim, Sıfatü'l-Münâfikîn, 56.

40 Yâsîn suresi, 78-79. ayetler.

41 Buhârî, Rikâk, 3.

42 En'âm suresi, 32. ayet.

43 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyame, 25.

Görsel 6

İnsan doğar, yaşar ve ölür.

4. Ahiret Hayatının Aşamaları

Ahiret denildiğinde aklınıza ilk gelen şeyler nelerdir?

Her insan kendisi için belirlenmiş hayatı yaşadktan sonra ölür. Çünkü bu dünyadaki görevi bitmiştir. Kimse ölümden kaçamaz. Hatta gezegenler ve bütün evren bile zamanı gelince altüst olup yok olur. Dünya hayatının bütününüyle son bulacağı kıyamet gününe kadar ölmüş olan her insan, dünya ile ahiret arasında berzah denilen bir âlemde bekletilir. Kıyametten sonra yeniden diriliş (ba's) gerçekleşir. Bütün insanlar Allah'ın (c.c.) emriyle dirilerek mahşer yerinde toplanırlar, Allah (c.c.) tarafından hesaba çekilirler. Bu dünyadayken bütün yapıp ettikleri, mizan denilen ilahi adalet terazisinde tartılır. İnsanların önünde artık tek bir yol (sırat köprüsü) kalmıştır. Sıratı geçenler Allah'ın (c.c.) izniyle cennete, geçemeyenler ise cehenneme girerler.

Ahirete Geçiş Kapısı: Ölüm

İnsanın bu dünyadaki hayatının Allah'ın (c.c.) belirlediği zamanda sonlanmasına ölüm denir.⁴⁴ Ömrün son bulduğu bu ana ecel denir. Kimse ölümünü erkene alamaz veya geciktiremez.⁴⁵ Kur'an'da kendisini **“Öldüren de dirilten de O'dur.”**⁴⁶ diyerek tanıtan Allah (c.c.), başka bir ayette de ölümün belli bir vakte göre yazıldığını şöyle açıklar: **“Hiçbir kimse yok ki, ölümü Allah'ın iznine bağlı olmasın. (Ölüm), belli bir süreye göre yazılmıştır...”**⁴⁷

İnsan **“Her canlı, ölümü tadacaktır. Bir deneme olarak sizi hayırla da, şerle de imtihan ederiz. Ve siz, ancak bize döndürüleceksiniz.”**⁴⁸ ayetini okuduğunda ölümün bir son olmadığı müjdesini de almış olur. Müslüman için ölüm, sadece dünya ha-

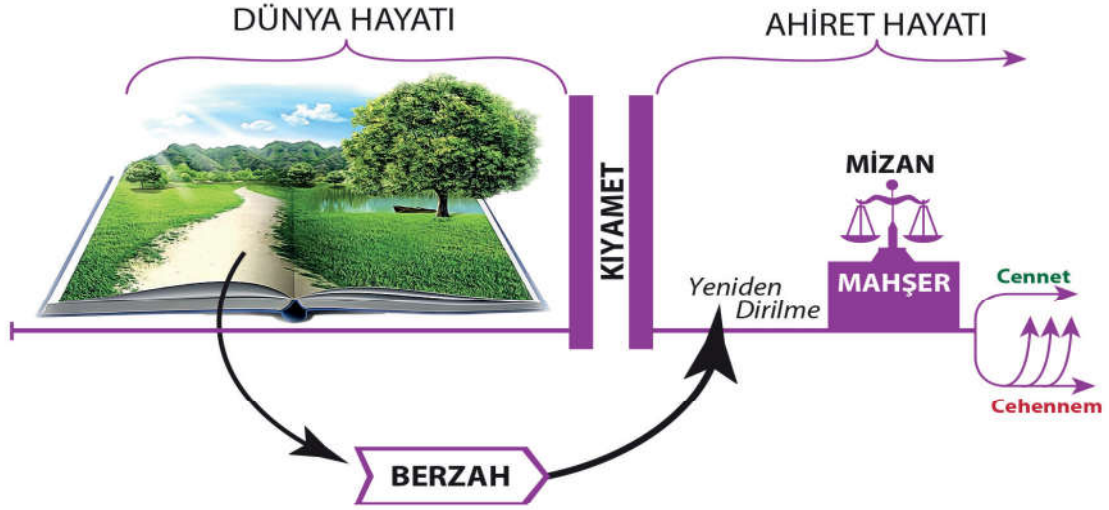
44 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 292.

45 bk. Hicr suresi, 5. ayet.

46 Necm suresi, 44. ayet.

47 Âl-i İmrân suresi, 145. ayet.

48 Enbiyâ suresi, 35. ayet.

yatının bitişidir. İnsan öldüğünde zahmetlerden, zorluklardan, baş edemediği kötülük ve zulümlerden kurtulmuş olur. Ölüm bu dünyadan ahiret yurduna geçiş kapısıdır. Allah'ın (c.c.) dilediği şekilde yaşayan insan için ölüm yepyeni bir başlangıçtır. Güzel yaşayan güzel ölür, güzel ölen güzel dirilir. Hz. Peygamber bu konuda: *"Her insan, öldüğü hal üzere (nasıl ölmüşse öyle) dirilitilir."*⁴⁹ buyurmuştur. Öyleyse insan her zaman doğru yerde olmaya ve iyi şeyler yapmaya gayret etmelidir.

İnsan öldüğünde ruhu, kıyamet kopup yeniden diriliş gerçekleşinceye kadar dünya ile ahiret arasındaki berzah denilen âlemde bekletilir. Hz. Peygamber *"Kabir, ahiret duraklarının ilkidir. Bir kimse eğer o duraktan kurtulursa sonraki durakları daha kolay geçer. Kurtulamazsa, sonrakileri geçmek daha zor olacaktır."*⁵⁰ buyurarak ölümün, ahiret hayatının ilk durağı olduğunu ifade etmiştir.

Ölen her insan mezarında Münker ve Ne-kir melekleri tarafından sorguya çekilir.

Allah (c.c.) iman edip salih amel işleyenlerin sorgusunun kolay olacağını Kur'an-ı Kerim' de bildirmiştir.

49 Müslim, Cennet, 83.

50 Tirmizî, Zühd, 5; İbn Mâce, Zühd, 32.

Görsel 7. Ölüm bir son değildir.

YAZALIM

“Allah (c.c.) akıbetimizi hayretsin!” duası ile anlatılmak istenen sizce nedir? Düşüncelerinizi yazınız.

.....

.....

.....

.....

Bitiş ve Başlangıç: Kıyamet

Kıyamet günü bütün evrenin düzeni bozulur, her şey yok olur. Sonra insanlar yeniden diriltilerek ayağa kalkarlar ve mahşer yerine doğru yönelirler. Kıyamet, genel bir yok oluştan sonra meydana gelecek olan yeniden dirilişin bir ifadesidir.⁵¹ İsrail birinci kez sûra üflediğinde kıyamet kopar ve her şey yok olur. İkinci kez sûra üflediğinde ise insanlar dirilip kabirlerinden kalkarlar.

Kıyametin vaktini sadece Allah'ın (c.c.) bildiği Kur'an-ı Kerim'de şöyle haber verilmektedir: **“Sana kıyameti, ne zaman gelip çatacağını soruyorlar. De ki: Onun ilmi ancak Rabbimin katındadır. Onun vaktini O'ndan başkası açıklayamaz. O, göklere de yerlere de ağır gelmiştir. O size ansızın gelecektir. Sanki sen onu biliyormuşsun gibi sana soruyorlar. De ki: Onun bilgisi ancak Allah katındadır. Ama insanların çoğu bilmezler.”**⁵² Bir hadise göre Cebrail, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kıyametin ne zaman kopacağını sormuş ve ondan şu cevabı almıştır: *“... Bu meselede kendisine soru sorulan, sorandan daha bilgili değildir.”*⁵³

Kur'an-ı Kerim'de kıyametin geleceğinden kuşku duyulmaması gerektiğini belirten ve kıyametle ilgili durumları açıklayan pek çok ayet vardır. Bir ayette şöyle buyrulur: **“İnsan kıyamet günü ne zamanmış? diye sorar. İşte göz kamaştığı, ay tutulduğu, güneşle ay bir araya getirildiği zaman! O gün insan 'kaçacak yer neresi?' diyecektir. Hayır, hayır! (Kaçıp) sığınacak yer yoktur. O gün varıp durulacak yer, sadece Rabbinin huzurudur.”**⁵⁴ Başka bir ayette de kıyametin kopma anında gerçekleşecek olanlar şöyle anlatılır: **“Gökyüzü yarıldığı, yıldızlar döküldüğü, denizler birbirine katıldığı, kabirlerin içindekiler dışarı çıkarıldığı zaman, herkes yaptığı ve yapmadığı şeyleri bilecek.”**⁵⁵

51 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 205-206.

52 A'râf suresi, 187. ayet.

53 Buhârî, İmân, 37.

54 Kıyâme suresi, 6-12. ayetler.

55 İnfitâr suresi, 1-5. ayetler.

Görsel 8

Görsel 7. Ölüm bir son değildir.

Kendisine kıyametin ne zaman kopacağını soran kişiye Hz. Peygamber, "... Kıyamet için sen ne hazırladın?"⁵⁶ şeklinde cevap vermiştir. Müslümana düşen görev, kıyametin saatini bilmek değil, insanların bütün yaptıklarından hesaba çekileceği o güne hazırlanmaktır.

Yeniden Diriliş: Ba's

Ba's öldükten sonra diriliş anlamına gelir.⁵⁷ Her şeyin altüst olduğu kıyametin o ilk aşamasından sonra İsrafil sûra ikinci defa üfleyecek ve bütün insanlar diriltilecektir. Kur'an-ı Kerim'de insanın yaratılış evreleri anlatıldıktan sonra yeniden diriliş hakkında şüphe edilmemesi gerektiği şöyle vurgulanmaktadır: **"Ey insanlar! Eğer yeniden dirilmekten şüphede iseniz, şunu bilin ki, biz sizi topraktan, sonra nutfeden (bir damla sudan), sonra alakadan (aşılanmış yumurta), sonra organları önce belirsiz, (sonra) belirlenmiş canlı et parçasından yarattık ki, size (kudretimizi) gösterelim. Ve dilediğimizi belirlenmiş bir süreye kadar rahimlerde bekletiriz. Sonra sizi bir bebek olarak çıkarırız. Sonra güçlü çağınıza ulaşmanız için (sizi büyütürüz). İçinizden kimi vefat eder. Yine içinizden kimi de ömrünün en verimsiz çağına kadar götürülür, ta ki bilen bir kimse olduktan sonra bir şey bilmez hale gelsin..."**⁵⁸

Yaratılması daha zor gibi görünen bir şeyi yaratan, kolay bir şeyi de elbette yaratabilir. Göklerin ve yerin yaratılması, insanın yaratılmasından daha zor gözüküyor. Gökleri ve yeri yaratıp, onları bir şeye dayandırmadan ayakta tutan Allah'ın (c.c.), insanı öldükten sonra tekrar diriltmeye elbette gücü yeter. Kur'an-ı Kerim'de bu gerçek **"Gökleri ve yeri yaratan ve bunları yaratmakla yorulmayan Allah'ın, ölüleri diriltmeye de gücünün yeteceğini düşünmezler mi?..."**⁵⁹ buyrularak vurgulanmaktadır.

56 Ahmed b. Hanbel, Müsned, III, 167.

57 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 43.

58 Hac suresi, 5. ayet.

59 Ahkâf suresi, 33. ayet.

Görsel 9

ARAŞTIRALIM

Mevsimleri karşılaştırarak kışın var olmayan nice canlının baharda nasıl dirilip ortaya çıktığını araştırınız.

Kışın ölü bir hale gelen tabiatı, baharda yeniden canlandırıp diriltten Allah (c.c.), insanı da öldükten sonra diriltecektir: “... **Sen yeryüzünü de ölü ve kupkuru görürsün. Fakat biz onun üzerine yağmuru indirdiğimiz zaman, o harekete gelir, kabarır, her çeşitten iç açıcı bitkiler verir. Çünkü Allah (c.c.) hakkın ta kendisidir. O ölüleri diriltir, yine O her şeye hakkıyla kâdirdir. Kıyamet vakti de gelecektir. Bunda şüphe yoktur. Ve Allah (c.c.) kabirlerdeki kimseleri diriltip kaldıracaktır.**”⁶⁰

Herkesin Toplanma Yeri: Mahşer

Yüce Allah tarafından hesaba çekilmek üzere insanların dirilişten sonra bir araya toplanmasına haşir, toplandıkları yere de mahşer denir.⁶¹ Kur’an-ı Kerim’de “**Allah (c.c.), onları sanki günün ancak bir saati kadar kaldıklarını sandıkları bir durumda yeniden diriltip toplayacağı gün aralarında birbirleriyle tanışırlar. Allah’ın (c.c.) huzuruna varmayı yalanlayanlar elbette zarara uğramışlardır. Çünkü onlar doğru yola gitmemişlerdi.**”⁶² buyrulurak haşirin gerçekleşeceğine işaret edilmiştir.

Haşir günü çok zor bir gündür. Çünkü insanlar kendi dertlerine düşerler ve büyük bir korkuyla yaptıklarının hesabını Allah’a (c.c.) nasıl vereceklerini düşünürler. Kimse kimseyi tanıyamaz, biri diğerine yardım edemez. İnsanlar sağa sola kaçışıp dururlar ve kendilerini kurtaracak iyilik ve sevap arayışına girerler.

KONUŞALIM

“Mahşerde buluşuruz.” sözünden ne anlıyorsunuz? Bu söz ile anlatılmak isteneni arkadaşlarınızla konuşunuz.

60 Hac suresi, 5-7. ayetler.

61 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 294.

62 Yûnus suresi, 45. ayet.

Hesap vermenin çok zor olacağı mahşer gününde Allah (c.c.) insanın durumunu şöyle anlatıyor: **“İşte o gün kişi kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçır.”**⁶³ Başka bir ayette ise o gün müminlerin yüzlerinin parlayacağını, kafirlerin yüzlerinin korkuyla kararacağını Allah (c.c.) şöyle haber veriyor: **“O gün bazı yüzler ağarır, bazı yüzler kararır. Yüzleri kararanlara, ‘İmanınızdan sonra inkâr ettiniz, öyle mi? Öyle ise inkâr etmenize karşılık azabı tadın.’ denilir. Yüzleri ağaranlar ise Allah’ın (c.c.) rahmeti içindedirler. Onlar orada ebedî kalacaklardır.”**⁶⁴

En Hassas Terazî: Mizan

Mahşer yerinde Allah (c.c.) bütün insanları yaptıklarından hesaba çeker. Önce insanlara dünyadayken yaptıkları işlerin yazılı olduğu amel defterleri verilir. Kiramen Kâtibîn melekleri tarafından yazılmış bu defterler hakkında Kur’an’ın bir ayetinde şu bilgiler verilir: **“Kitap ortaya konmuştur. Suçluların onda yazılı olanlardan korkmuş olduklarını görürsün. Vay halimize derler, bu nasıl kitapmış. Küçük büyük hiçbir şey bırakmaksızın hepsini sayıp dökmüş. Böylece yaptıklarını karşılarında bulmuşlardır. Senin Rabbin hiç kimseye zulmetmez.”**⁶⁵

NOT EDELİM

“Rabbimiz! Hesap görülecek günde, beni, ana babamı ve inananları bağışla.”

(İbrahim suresi, 41. ayet.)

İnsanlar amel defterlerini ellerine alıp yaptıklarını en ince detayına kadar gördükten sonra Allah (c.c.) tarafından hesaba çekilirler. İnsanın organları ve yeryüzünde bulunmuş olan diğer canlı ve cansız varlıklar da insanın yaptıklarına şahitlik ederler. Bu durum Kur’an-ı Kerim’de **“O gün onların ağızlarını mühürleriz; yaptıklarını bize elleri anlatır, ayakları da şahitlik eder.”**⁶⁶ buyrulmuş ifade edilmiştir.

Dünyadayken zerre kadar hayır işleyen hesap gününde ödülünü, kötülük yapan da cezasını alır.⁶⁷ O gün hiçbir adaletsizlik söz konusu olmaz. Mahşer yerindeki sorgu ve hesap sırasında insanlara ömrünü nerede tükettiği, gençliğini nasıl geçirdiği, malını nereden kazandığı, nereye harcadığı, bildiklerini uygulayıp uygulamadığı sorulacaktır.⁶⁸

63 Abese suresi, 34-36. ayetler.

64 Âl-i İmrân suresi, 106-107. ayetler.

65 Kehf suresi, 49. ayet.

66 Yâsîn suresi, 65. ayet.

67 bk. Zilzâl suresi, 7-8. ayetler.

68 bk. Tirmizî, Kıyâmet, 1.

Görsel 10

Ahiretteki bu zorlu hesaptan sonra herkesin amelleri **mizan** denilen ilahi adalet terazisinde tartılır.⁶⁹ Bu tartıda iyilikleri kötülüklerinden ağır gelenler kurtuluşa ererler. Mizan hakkında Kur'an'da şöyle buyrulur: **“Biz kıyamet günü için adalet terazileri kurarız. Artık kimseye, hiçbir şekilde haksızlık edilmez. (Yapılan iş) bir hardal tanesi kadar dahi olsa, onu (adalet terazisine) getiririz. Hesap gören olarak biz (herkese) yeteriz.”**⁷⁰

BİLGİ KUTUSU

Artık kim zerre ağırlığınca bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecektir. Kim de zerre ağırlığınca bir kötülük işlerse, onun cezasını görecektir.

(Zilzâl Suresi, 7-8. ayetler.)

LİSTELEYELİM

Tüm yaptıklarınızın kaydedildiği bir defter olsa bu defterde hangi davranışlarınızın yer almasını istersiniz? Aşağıda verilen boşluklara listeleyiniz.

.....

.....

.....

Hesaptan Sonra: Cennet ve Cehennem

Hesaplar görüldükten sonra müminlerden bazıları cehennemin üzerine kurulmuş olan sıratı hızla, bazıları daha yavaş bir şekilde geçerek cennete giderler.⁷¹ Kâfirler ise sıratı geçemezler ve cehenneme düşerler. O zorlu günde bile ümmetinin affedilmesi için Allah'a (c.c.) yalvaracak olan Hz. Peygamber bir hadisinde cehennemin üzerine kurulacak sıratın ilk geçenin kendisi ve ümmeti olacağını haber verir.⁷²

69 MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 322.

70 Enbiyâ suresi, 47. ayet.

71 bk. Buhârî, Ezân, 129; Rikak, 48 ve 52; Müslim, İmân, 81.

72 bk. Buhârî, Rikak, 52; Buhârî, Ezan, 129; Buhârî, Tevhid, 24; Müslim, İmân, 299; Tirmizî, Cennet, 20.

Görsel 11

Müminlerin içinde ebedî olarak kalacakları çeşit çeşit nimetlerle donatılmış ahiret yurduna cennet denir. Kur'an-ı Kerim bu sonsuz cenneti ve oradaki hayatı şu şekilde anlatır:

- Cennetin genişliği göklerle yer kadardır.⁷³
- Orada ne yakıcı sıcak ne de dondurucu soğuk vardır.⁷⁴
- Cennette temiz su, tadı bozulmayan süt ve süzme bal ırmakları vardır.⁷⁵
- Cennette türlü meyveler, hurmalıklar, nar ağaçları, bağlar, dikensiz sedir ağaçları, salkımları sarkmış muz ağaçları ve çeşit çeşit kuş etleri bulunur.⁷⁶
- Cennete gidenlerin canlarının istediği ve gözlerinin gördüğü her şey onlar için hazırlanmıştır.⁷⁷
- Cennetlikler için yapılmış köşkerin altından ırmaklar akar.⁷⁸
- Cennettekiler eşleriyle cennetin gölgeliklerinde tahtlar üzerine kurulup koltuklarına yaslanırlar.⁷⁹
- Cennetkilere hiçbir yorgunluk ve zahmet yoktur.⁸⁰
- Cennette boş ve yalan söz de işitilmez.⁸¹
- Allah (c.c.) tarafından kalplerinden kin sökülüp atılmış olan cennetlikler, kardeşler halinde, karşı karşıya tahtları üzerinde otururlar.⁸²

73 bk. Âl-i İmrân suresi, 133. ayet.

74 bk. İnsân suresi, 13. ayet.

75 bk. Muhammed suresi, 15. ayet.

76 bk. Rahmân suresi, 68. ayet; Nebe' suresi, 32. ayet; Vâkıa suresi, 28-29. ayetler; Vâkıa suresi, 21. ayet.

77 bk. Zuhruf suresi, 71. ayet.

78 bk. Zümer suresi, 20. ayet.

79 bk. Yâsîn suresi, 56. ayet.

80 bk. Hicr suresi, 48. ayet.

81 41 bk. Nebe' suresi, 35. ayet.

82 bk. Hicr suresi, 47. ayet.

BİLGİ KUTUSU

SIRAT:

Sözlükte "yol" manasına gelen *sirat*, cehennem üzerinde bulunan bir yol veya köprüdür. Müminler cennete bu yoldan geçerek ulaşacaklardır. Onun gerçek mahiyetini ise ancak Allah bilir.

(bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 412.)

Hız Muhammed (s.a.v.) cennet nimetlerinin insan aklının ve hayalinin alamayacağı güzellikte olduğunu şöyle açıklamıştır: *“Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: Sâlih kullarım için ben, cennette hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve insanın kalbinden bile geçmeyen nice nimetler hazırladım.”*⁸³ Dünyada ve ahirette insanı en çok sevindirecek şey Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu kazanmış olmaktır. Çünkü Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak bütün varlıkların yaratıcısı tarafından sevilme demektir. Kur'an-ı Kerim' de Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmanın güzelliği şöyle hatırlatılmaktadır: **“... Allah'ın rızası ise hepsinden (bütün cennet nimetlerinden) daha büyüktür. İşte büyük kurtuluş da budur.”**⁸⁴

Cehennem, ahirette kâfirlerin sürekli olarak, günahkâr müminlerin de günahlarının cezasını çekinceye kadar kalacakları yerdir. Cehennem ve oradaki hayat, Kur'an-ı Kerim' de şu şekilde tasvir edilir:

- Suçlular cehenneme vardıklarında, cehennem onlara büyük kıvılcımlar saçar.⁸⁵
- Cehennemin uzaktan kaynaması ve uğultusu işitilir.⁸⁶
- Orada serinlik bulamadıkları gibi içecek güzel bir şey de bulamayacaklardır.⁸⁷
- Allah'ı (c.c.) görmekten mahrum kalacak inkârcılara Allah (c.c.) rahmet etmeyecektir.⁸⁸

Cehennem hayatındaki acı, ateş, ızdırap vb. şeyler bu dünyadakilere benzetilemez. Bunların iç yüzünü ancak Allah (c.c.) bilir. Müslümana düşen Allah'ın (c.c.) yasakladığı kötülük ve günahlardan kaçınarak Kur'an'da yer alan şu duayı sıkça yapmaktır: **“... Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından korusun!”**⁸⁹

YAZALIM

Bir insan cehenneme gitmemek için neler yapmalıdır? Yazınız.

-
-
-
-
-

83 Buhârî, Tefsîr, 32; Müslim, Cennet, 2.

84 Tevbe suresi, 72. ayet.

85 bk. Mürselât suresi, 32-33. ayetler.

86 bk. Furkân suresi, 12. ayet.

87 bk. Nebe' suresi, 24. ayet.

88 bk. Mutaffifîn suresi, 15. ayet; Nisâ suresi, 137, 168. ayet.

89 Bakara suresi, 201. ayet.

5. Ahiret İnancının İnsan Davranışlarına Etkisi

Öldükten sonra dirilip bütün yaptıklarının hesabını Allah'a (c.c.) vereceğine inanan birinin hayatı sizce nasıl olur?

Allah'a (c.c.) ve ahirete iman eden bir insan, daima sorumluluk bilinciyle hareket eder. Hiçbir şeyin karşılıksız kalmayacağını bilir. Bu bilinçle iyiliklerini artırmaya çalışırken kötülüklerden de uzak durmaya gayret eder. Çünkü bu dünyada yaptıklarıyla kendisine cennetin yollarının açılacağını bilir.

Ahirete iman ile Allah'a (c.c.) iman arasında doğrudan ve son derece güçlü bir bağ vardır. Öldükten sonra dirilip Allah'a (c.c.) hesap vereceğine iman eden bir insan, sevdiği Rabbinin huzuruna günahsız bir şekilde çıkmak ister. Bu yüzden Allah'ın (c.c.) hoşuna gitmeyen söz ve davranışlardan uzak durmaya çalışır. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için bütün söz ve fiillerinde O'nun belirlediği ölçülere uyar.

Dünyanın geçici olduğuna ve asıl yurdun ahiret yurdu olduğuna iman eden biri, bu dünyada yaşadığı zorlukların da Allah'tan (c.c.) olduğunu ve hepsinin bir gün biteceğini bilir.

Bu yüzden umutsuzluğa ve yılgınlığa düşmez, sabırlı ve dirençli olur. Sabrettiği her zorluktan, sıkıntıdan dolayı Allah'ın (c.c.) kendisine sevap yazacağını unutmaz.

Allah (c.c.) adalet sahibidir, hiç kimseye haksızlık yapmaz. Allah'ın (c.c.), hiç kimsenin yaptığını yanına bırakmaması da adaletli oluşunun gereğidir. O, iman edip iyi işler yapanları ödüllendirdiği gibi kötülük yapanlara da yaptıklarının cezasını verir. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“Yoksa kötülük işleyenler ölümlerinde ve sağlıklarında kendilerini, inanıp iyi ameller işleyen kimseler ile bir mi tutacağımızı sandılar? Ne kötü hüküm veriyorlar! Allah, gökleri ve yeri, hak ve hikmete uygun olarak, herkese kazandığının karşılığı verilsin diye yaratmıştır. Onlara zulmedilmez.”**⁹⁰

Görsel 12

YORUMLAYALIM

“Kim doğru ve yararlı bir iş yaparsa kendi iyiliği için yapmış olur; kim de kötülük işlerse kendi aleyhine işlemiş olur. Senin Rabbin kullarına asla haksızlık etmez.”

(Fussilet suresi, 46. ayet.)

Yukarıdaki ayeti insanın sorumluluğu ve Allah'ın (c.c.) adaleti açısından yorumlayınız.

90 Câsiye suresi, 21-22. ayetler.

Allah (c.c.), hiç kimseye zulmetmeyen, herkese yaptığı için karşılığını verendir. Hem burada hem de ahirette kendisine iman edenlere cömertçe davranır, onları bağışlar ve ödüllendirir. İman etmeyenlerden, zulmedenlerden, haksızlık edenlerden ve kötülük yapanlardan da adaletin gereği olarak bütün yaptıklarının hesabını sorar.

Allah'a (c.c.) ve ahiret gününe inanan bireylerden oluşan bir toplumda, insanlar birbirlerinin hak ve hukuklarına dikkat ederler. Haksızlıktan ve kötülük yapmaktan kaçınmaya çalışırlar. Allah'ın (c.c.) huzuruna kul hakkıyla çıkmamak için dikkatli yaşarlar. Allah'ın (c.c.) kendilerine yüklediği sorumluluğun gereğini yerine getirirler. Böyle bir toplumda suç işleyenlerin ve kötülük yapanların oranı çok az olur, huzur ve güven artar. Çünkü Allah'a (c.c.) ve ahirete iman sayesinde huzura kavuşmuş bireylerden oluşan bir millet, taşkınlık ve kötülüklerden kaçınır. Bu milletin fertleri Allah'ı (c.c.) severler ve O'nun hoşnutluğunu kazanmak için iyilik yapmak konusunda yarışır. Bu konuda Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: *"Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi misafirine ikram etsin. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi komşusunu rahatsız etmesin. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kişi ya hayır söylesin ya da sussun."*⁹¹

Allah'ı (c.c.) sevip O'na yönelen bir kimse, hem tek başına olduğu zamanlarda hem de insanlarla birlikteyken kötü şeyler yapmamaya ve haksızlık etmemeye çalışır. Namaz kılar, oruç tutar, bütün ibadetlerine özen gösterir. Çünkü bilir ki Allah, (c.c.) kendisini diriltip hesap soracaktır. Kısacası yeniden dirilişe inanan bir insan, Allah'ın (c.c.) istediklerini yerine getirip yasakladıklarından kaçınarak O'nun rızasını ve hoşnutluğunu kazanmak için uğraşır.

Ahiret gününe iman eden her Müslüman o zor günde dünyalık hiçbir şeyin fayda etmeyeceğini kabul eder. Çünkü Allah (c.c.) o gün yalnız sağlam bir iman ve güzel amellerin tertemiz kıldığı kalplere değer verir. Allah'ın (c.c.) yüce kitabı Kur'an-ı Kerim'de temiz bir kalbe sahip olmanın önemi şöyle anlatılır: **"O gün, ne mal fayda verir ne de evlat. Ancak Allah'a kalb-i selîm (temiz bir kalp) ile gelenler (o günde fayda bulur)."**⁹²

Görsel 13. Ahirete iman, Müslümanları dünyada iyilik yapmaya ve yardımlaşmaya yöneltir.

91 Ebu Dâvûd, Edeb, 122-123.

92 Şuarâ suresi, 88-89. ayetler.

6. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. İsa (a.s.)

Hz. İsa'nın (a.s.), Hz. Muhammed'den (s.a.v.) kaç yıl önce yaşadığını biliyor musunuz?

Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. İsa (a.s.), resullerin en büyükleri olan beş peygamberden biridir. Bunlara ulü'l-azm peygamberler denir. Hz. İsa, Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını insanlara açıklama konusunda üstün gayret gösteren ve Allah'ın (c.c.) övgüsünü alan peygamberlerden biridir. Karşılaştığı hiçbir zorluk ve sıkıntı Hz. İsa'yı (a.s.) Allah'ın (c.c.) dinini anlatmaktan ve insanları tevhide çağırmaktan alıkoymamıştır. Hz. İsa (a.s.) da diğer peygamberler gibi Allah (c.c.) tarafından yaratılmış bir kuldur ve bir anneden doğmuştur. Annesinin ismi Meryem'dir (r.a.).⁹³

Hz. Meryem (r.a.) ailesinden ayrılarak kendisine tahsis edilen yerde ibadet edip yaşarken Cebrail (a.s.) ona Allah'ın (c.c.) mucizesi olarak bir erkek evladı olacağını müjdeledi. Derken Hz. Meryem hamile kaldı ve karnındaki çocukla birlikte uzak bir yere çekildi. Oturduğu hurma ağacının dibinde doğum sancıları çekerken ilahi bir ses kendisini yönlendirdi ve doğum gerçekleşti. Bu mucizeyle Hz. İsa (a.s.) babasız olarak dünyaya geldi.⁹⁴

Hz. Meryem (r.a.), Hz. İsa'yı (a.s.) dünyaya getirdikten sonra kavminin yanına döndü. Kavmi, Meryem'i kucağında bir çocukla görünce; **"... Ey Meryem! Gerçekten sen iğrenç bir şey yaptın. Ey Hârûn'un kız kardeşi! Senin baban kötü bir insan değildi, annen de iffetsiz değildi"**⁹⁵ dediler. Bunun üzerine henüz beşikteki Hz. İsa (a.s.), Allah'ın (c.c.) bir mucizesi olarak şöyle konuştu: **"... Ben Allah'ın kuluyum. O bana kitabı verdi ve beni peygamber yaptı. Nerede olursam olayım O beni mübarek kıldı; yaşadığım sürece bana namazı ve zekâtı emretti. Beni anneme saygılı kıldı; beni bedbaht bir zorba yapmadı. Doğduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak kabirden kaldırılacağım gün esenlik banadır."**⁹⁶

Görsel 14. Hz. Ömer (r.a.) Mescidi ve Kubbetü's Sahra'yı içine alan Mescid-i Aksâ.

93 bk. Harman, Ömer Faruk, "İsâ", TDV İslam Ansiklopedisi, C 22, s. 465-472.

94 bk. Âl-i İmrân suresi, 45-46; Meryem suresi, 19-26. ayetler.

95 Meryem suresi, 27-28. ayetler.

96 Meryem suresi, 30-33. ayetler.

Allah'ın (c.c.) kitap verip mübarek kıldığı Hz. İsa (a.s.), Kudüs civarında peygamberlik yapmış ve insanları bir olan Allah'a (c.c.) kulluk etmeye çağırmıştır. Hz. İsa (a.s.) İsrailoğullarına gönderilen ve Tevrat'ı tasdik eden bir peygamberdir.⁹⁷ O İsrailoğullarına namazı ve zekâtı emretmiştir. Allah (c.c.) onu hem 'ol' sözüyle bir mucize eseri olarak yaratmış hem de ona pek çok başka mucizeler bahşetmiştir.

Hıristiyanlar Hz. İsa'nın (a.s.) çarmıha gerildiğine inanırlar. Fakat Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. İsa (a.s.) çarmıha gerilmemiştir. Yahudiler, Hz. İsa'nın (a.s.) anlattıklarından hoşlanmamışlar ve onu öldürmek için tuzak kurmuşlardır.⁹⁸ Kur'an-ı Kerim'in bu konudaki ayetleri şöyledir: **"... Halbuki onu ne öldürdüler ne de astılar, fakat öldürdükleri onlara İsa gibi gösterildi. Onun hakkında ihtilâfa düşenler bundan dolayı tam bir kararsızlık içindedir; bu hususta zanna uymak dışında hiçbir sağlam bilgileri yoktur. Kesin olarak onu öldürmediler, bilâkis Allah onu kendi nezdine kaldırmıştır. Allah izzet ve hikmet sahibidir."**⁹⁹

Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. İsa'nın (a.s.) mucizeleri şunlardır:

- Beşikte iken konuşması.¹⁰⁰
- Kuş şekli verdiği çamura üfleyip onu canlandırması.¹⁰¹
- Doğuştan körü ve alacalıyı iyileştirmesi.¹⁰²
- Ölülerini diriltmesi.¹⁰³
- Evlerde yenilen ve biriktirilen şeyleri haber vermesi.¹⁰⁴
- Kendisine ve havarilerine gökten sofranın indirilmesi.¹⁰⁵

Hz. İsa (a.s.) kendisinden sonra Hz. Muhammed'in (s.a.v.) peygamber olarak gönderileceğini müjdelemiştir. Kur'an-ı Kerim'de bu konuyla ilgili şöyle buyrulur: **"Meryem oğlu İsa: 'Ey İsrailoğulları! Doğrusu ben, benden önce gelmiş olan Tevrat'ı doğrulayan, benden sonra gelecek ve adı Ahmet olacak bir peygamberi müjdeleyen, Allah'ın size gönderilmiş bir peygamberiyim' demişti..."**¹⁰⁶

Hz. İsa'nın (a.s.) babasız olarak dünyaya gelmesi konusunda şüphesi olanlara Kur'an'da Hz. Adem'in (a.s.) yaratılışı hatırlatılarak bunun Allah (c.c.) için kolay olduğu şöyle belirtilmektedir: **"Şüphesiz Allah katında (yaratılışları bakımından) İsa'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir: Onu topraktan yarattı. Sonra ona "ol" dedi. O da hemen oluverdi."**¹⁰⁷

97 bk. Âl-i İmrân suresi, 49; Nisâ suresi, 171. ayet.

98 bk. Âl-i İmrân suresi, 54. ayet.

99 Nisâ suresi, 157-158. ayetler.

100 bk. Meryem suresi, 30; Mâide suresi, 110; Âl-i İmrân suresi, 46. ayet.

101 bk. Âl-i İmrân suresi, 49; Mâide suresi, 110. ayet.

102 bk. Âl-i İmrân suresi, 49; Mâide suresi, 110. ayet.

103 bk. Âl-i İmrân suresi, 49; Mâide suresi, 110. ayet.

104 bk. Âl-i İmrân suresi, 49. ayet.

105 bk. Mâide suresi, 112-115. ayetler.

106 Saf suresi, 6. ayet.

107 Âl-i İmrân suresi, 59. ayet.

Hristiyanların Hz. İsa (a.s.) hakkında uydurdukları yalan ve iftiralara Kur'an-ı Kerim'de şöyle cevap verilmektedir. **"...Hristiyanlar 'İsa Mesih, Allah'ın oğludur.' dediler. Bu, onların ağızlarıyla söyledikleri (yalan) sözleridir. Onların bu sözleri daha önce inkâr etmiş kimselerin söylediklerine benziyor. Allah, onları kahretsin. Nasıl da haktan çevriliyorlar!"**¹⁰⁸ Başka bir ayette ise Allah (c.c.) bu yanlış inanışa kapılanları şöyle uyarır: **"Ey Kitap ehli! Dininizde taşkınlık etmeyin. Allah hakkında ancak gerçeği söyleyin. Meryem oğlu İsa Mesih, Allah'ın peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve kendinden bir ruhtur. Allah'a ve peygamberlerine inanın, 'üçtür' demeyin, vazgeçin, bu hayrınızdır. Allah ancak bir tek Tanrı'dır, çocuğu olmaktan münezzehtir, göklerde olanlar da yerde olanlar da O'nundur. Vekil olarak Allah yeter."**¹⁰⁹

YAZALIM

Aşağıda verilen ayetleri <http://kuran.diyamet.gov.tr> adresinden bularak okuyunuz. Hz. İsa (a.s.) ile ilgili tespit ettiğiniz özellikleri aşağıdaki boşluklara yazınız:

Âl-i İmrân suresi, 46. ayet;	Mâide suresi, 75. ayet;
Âl-i İmrân suresi, 50. ayet;	Tevbe suresi, 30. ayet;
Âl-i İmrân suresi, 52. ayet;	Zuhruf suresi, 59. ayet;
Nisâ suresi, 171. ayet;	Hadid suresi, 27. ayet;
Mâide suresi, 72. ayet	Saf suresi, 14. ayet;

108 Tevbe suresi, 30. ayet.

109 Nisâ suresi, 171. ayet.

7. Bir Sure Tanıyorum: Nâs Suresi ve Anlamı

Vesvese deyince ne anlıyorsunuz?

Nâs suresi, Kur'an-ı Kerim'in yüz on dördüncü ve son suresidir. Sure altı ayettir. Adını her ayetin sonunda yer alan nâs kelimesinden alır. Nâs, insanlar demektir.

Felak suresiyle birlikte varlıkların şerrinden Allah'a (c.c.) sığınmayı ifade ettikleri için, bu iki sureye "kendileriyle Allah'ın (c.c.) korumasına sığınılan " manasında Muavvizetân veya Muavvizeteyn denmiştir. Hz. Peygamber, arkadaşlarından Ukbe b. Âmir'e (r.a.) şöyle demiştir: *"Muavvizeteyni oku! Şüphesiz ki sen onların benzerini okumamışsındır."*¹¹⁰

Nâs suresi, Felak suresiyle birlikte indirilmiştir. Felak suresinde olduğu gibi Nâs suresinde de kötülüklerden Allah'a (c.c.) sığınılması gerektiği bildirilir. Surede, pusuda bekleyip kötü düşünceler aşıl原因an cin ve insanların şerrinden Allah'a (c.c.) sığınılması emredilmektedir.

Bu sure Müslümanlara şunları öğretmektedir:

Görünür görünmez bütün kötülüklerden insanlar Allah'a (c.c.) sığınmalıdır. Çünkü O, bütün insanların Rabbidir, melikidir ve ilahıdır. Bu ayetlerde Allah'ın (c.c.) insanlara yakınlığına, koruyuculuğuna işaret edilmektedir. Yüce Allah dilerse bütün kötülükleri etkisiz kılar. Sürekli vesvese veren, sinsice çalışan fitnecilerin şerrinden korunmak için Allah'a (c.c.) sığınmak gerekir.

Hadislerde İhlâs, Felak ve Nâs surelerinin çok faziletli olduğu ve Kur'an'ın üçte birine denk geldiği haber verilmektedir.¹¹¹ Ayrıca şifa verici ve koruyucu özellikleri belirtildiği gibi yatmadan önce ve her namazdan sonra okunmasının gereği vurgulanmaktadır.¹¹² Hz. Âişe'den (r.a.) nakledilen bir hadise göre Resulullah (s.a.v.) rahatsızlık zamanında ve gece yatağa gireceği sırada İhlâs, Felak ve Nâs sûrelerini üç defa okuyup avuçlarına üfler ve elleriyle bütün vücudunu sıvazlardı.¹¹³

Görsel 15

110 Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 146.

111 bk. Buhârî, Fedâilu'l-Kur'ân ,13, Tevhid 1; Müslim, Müsâfirîn, 45; Tirmizî, Sevâbü'l-Kur'ân, 11.

112 bk. Tirmizî, Sevâbü'l-Kur'ân, 10, 12; Nesâî, İstiâze, 1.

113 bk. Buhârî, Fezâilü'l-Kurân, 14; Ebû Dâvûd, Edeb, 98; Ebû Dâvûd, Tıbb, 19.

NÂS SURESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝١ مَلِكِ النَّاسِ ۝٢ إِلَهِ النَّاسِ ۝٣
مِنَ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝٤ الَّذِي يُوَسْوِسُ
فِي صُدُورِ النَّاسِ ۝٥ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝٦

Okunuşu:

Bismillâhirrahmânirrahîm

- 1- Kul eûzü bi Rabbi'n-nâs.
- 2- Meliki'n-nâs.
- 3- İlâhi'n-nâs.
- 4- Min şerri'l vesvâsi'l-hannâs.
- 5- Ellezî yüvesvisü fî sudûri'n-nâs.
- 6- Mine'l-cinneti ve'n-nâs.

Anlamı:

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla

- 1- De ki: Sığınırım ben insanların Rabbine,
- 2- İnsanların Melikine (mutlak sahip ve hakimine),
- 3- İnsanların İlâhına.
- 4- O sinsi vesvesecinin şerrinden,
- 5- O ki insanların göğüslerine (kötü düşünceler) fısıldar.
- 6- Gerek cinlerden, gerek insanlardan olan bütün vesvesecilerin şerrinden Allah'a sığınırım!

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Meleklerle iman etmenin insan hayatına etkilerini yazınız.

.....

.....

.....

2. Meleklerin özelliklerini maddeler halinde yazınız.

.....

.....

.....

3. "Biz göğü, yeri ve ikisi arasındakileri boş yere yaratmadık..." (Sâd suresi, 27. ayet.) ayetini insanın yaratılış amacı açısından yorumlayınız.

.....

.....

.....

4. Ahirete iman, insanın hayatını nasıl şekillendirir? Sebepleriyle birlikte açıklayınız.

.....

.....

.....

5. Ahiretin aşamalarını yazınız.

.....

.....

.....

B. Aşağıdaki seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Kıyamet aşağıdaki meleklerden hangisinin sura üflemesiyle başlar?

- A) Münker Nekir
- B) Kiramen Kâtibin
- C) Mikail
- D) İsrafil

2. Aşağıdakilerden hangisi ahiretin aşamalarından biri değildir?

- A) Gayb
- B) Mahşer
- C) Kıyamet
- D) Ölüm

3. Aşağıdakilerden hangisi ahirete iman etmenin insana sağladığı özelliklerden biri değildir?

- A) İnsanın tedirginliklerini ve korkularını giderir.
- B) İnsanın hayatına çekidüzen verir.
- C) Bu inanca sahip olan insan hiçbir şeyin boşa gitmeyeceğini bilir.
- D) İnsan adaletin sağlanamayacağını gördüğü için umutsuzluğa kapılır.

4. "Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse misafirine ikram etsin. Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse komşusuna ihsanda (iyilikte) bulunsun. Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa ya hayır söylesin ya da sussun." (Buhârî, Edeb, 31.)

Yukarıdaki hadise göre aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Herkes ahirete inanmalıdır.
- B) İman, kabul etmek ve benimsemektir.
- C) İman insanı güçlü ve cesur kılar.
- D) İman, insanın davranışlarına yansımalıdır.

5. Öldükten sonra insanın bütün yaptıklarının tartıldığı ilahi teraziye ne ad verilir?

- A) Mizan B) Haşr C) Amel defteri D) Ba's

6. Aşağıdaki seçeneklerde yer alan melekler ve görevleri eşleştirmelerinden hangisi doğrudur?

- A) Azrail: İnsana hayat verir.
 B) Mikail: Kıyameti başlatmak için sûra üfler.
 C) Münker Nekir: Ölen her insanı sorgular.
 D) Cebrail: Can alır.

7. Allah (c.c.), hiç kimseye zulmetmeyen, herkese yaptığı için karşılığını verendir. Hem burada hem de ahirette kendisine iman edenlere cömertçe davranır, onları bağışlar ve ödüllendirir.

Yukarıdaki metne göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Allah (c.c.) kimseye zulmetmez.
 B) İnsanlar dünyada yaptıklarının karşılığını ahirette görürler.
 C) Allah (c.c.) iman edip güzel işler yapanlara karşı merhametlidir.
 D) Allah (c.c.) günah işleyenleri asla affetmez.

8. Hz. Musa (a.s.), Hz. Âdem (a.s.), Hz. Yahya (a.s.), Hz. Muhammed (s.a.v.), Hz. İbrahim (a.s.), Hz. İsa (a.s.), Hz. Nuh (a.s.)

Yukardaki peygamberlerden hangi ikisi Allah'ın (c.c.) güç ve kudretinin bir işareti olarak babasız bir şekilde yaratılmıştır?

- A) Hz. Musa (a.s.) - Hz. Âdem (a.s.)
 B) Hz. Muhammed (s.a.v.) - Hz. İsa (a.s.)
 C) Hz. Âdem (a.s.) - Hz. İsa (a.s.)
 D) Hz. İsa (a.s.) - Hz. Yahya (a.s.)

9. Muavvize'teyn sureleri kötülük ve belalardan korunmak için okunur. Aşağıdakilerden hangisi bu tanıma uygun surelerdir?

- A) İhlas-Fil
B) İhlas-Felak
C) Felak- İhlas
D) Felak-Nâs

10. Melekler için aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) İman edip güzel işler yapan müminlere dua ederler.
B) Meleklerin bizimle ilgisi yoktur.
C) Melekler insanlara karışık şeyler ilham ederler.
D) Meleklerin hepsi vahiy getirmekle görevlidir.

C. Aşağıdaki cümleler doğruysa başına (D), yanlışsa (Y) yazınız.

- () Meleklerle inanan insan, kimsenin görmediği yerde davranışlarına dikkat etmez.
- () Allah'a (c.c.) ve ahiret gününe inanan insan, dünya hayatında söz ve davranışlarına dikkat eder.
- () Melekler nurdan yaratılmış güzel varlıklardır.
- () Yazıcı melekler sadece iyilikleri yazarlar.
- () Allah'a (c.c.) ve ahiret gününe iman edip güzel işler yapanlar cennete girer.
- () Melekler evlenip çocuk sahibi olan varlıklardır.
- () Nâs suresinde, Hz. İsa'nın (a.s.) hayatından bahsedilir.
- () Hz. İsa'nın (a.s.) annesinin adı Hz. Meryem'dir (r.a.).
- () Mahşer, amellerin tartılacağı terazinin adıdır.
- () Mikail tabiat olaylarını düzenleyen melektir.

BULALIM

Aşağıdaki soruları cevaplayarak bulmacayı çözüünüz.

SOLDAN SAĞA

6. Beşikte iken konuşan peygamber.
8. Cinler gibi ateşten yaratılan ve Allah'a (c.c.) isyan eden ilk varlık.
9. İnsanın sağında ve solunda bulunup iyi ve kötü davranışlarını kaydetmekle görevli melekler. (kiramen)
10. Nurdan yaratılan ve Allah'ın (c.c.) emrettiğinden başka bir şey yapmayan, günah işlemeyen varlıklar.
12. Müminlerin içinde ebedî olarak kalacakları çeşit çeşit nimetlerle donatılmış ahiret yurdu.

YUKARDAN AŞAĞI

1. Allah (c.c.) tarafından vahiy getirmekle görevli melek.
2. Bütün insanların amellerinin tartılacağı en hassas terazi.
3. Bütün insanların dirildikten sonra dünyada yaptıklarının hesabını vermek için toplandıkları yer.
4. Müminlerin üzerinden geçerek cennete ulaştıkları yol, köprü.
5. Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı.
7. Bütün evrenin düzeninin bozulup her şeyin yok olacağı ve insanların yeniden diriltileceği gün.
11. İnsan ömrünün son bulduğu an.
13. Müslümanların görünür görünmez bütün kötülüklerden Allah'a (c.c.) sığınmak için okudukları muavvizeteyn surelerinden biri.